

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 11. marca 2021 - Leto XXXI, št. 10

stran 2

NENAVADEN MATURANTSKI PLES NA MONOŠTRSKI GIMNAZIJI

»Slavnostni koncert bau, samo ka ne vemo ške, gda«
stran 4

NIZKA SADNA DREVESA ZA MAJHNE VRTOVE
stran 6

Bola smo samo doma
stran 8

NENAVADEN MATURANTSKI PLES NA MONOŠTRSKI GIMNAZIJI

Maturantski ples je enkratni spomin, ki ga človek ne pozabi. Na žalost je pandemija prikrajšala za to doživetje ma-

ce z letnicama, pri tem smo seveda upoštevali higienska pravila zaradi epidemije. Čeprav so ti traki zelo majhni,

imela svoj zadnji, profesorica Andrea Kovács pa svoj prvi razred. Proslava je potekala v avli šole, ki so jo okrasili učenci 11. letnika s čudovitimi rožicami. Poslušali smo govor ravnateljice Éve Balogh, poslovila sta se od nas tudi sošolca. Slavnostni nagovori so bili zelo ganljivi, ker je slovo zmeraj zelo težko. Toda tudi smejali smo se, ker smo obujali stare, lepe spomine na izlete in tudi dijaške norčije.

12.G-razreda so skupaj zapeli tudi pesem, ki so jo želeli zapeti v prazničnem programu v gledališču, ki je na žalost odpadel. Misli, da vrstice pesmi držijo: »Bili smo skupaj mladi in bomo skupaj stari«. Res smo bili zelo solidarna

pom v nov svet. Učenje na daljavo nas je spravilo v težko situacijo, predvsem maturante, ki se moramo odločiti tudi za nadaljnjo pot. Ampak vsi upamo, da bo pridno delo rodilo sadove in bomo lahko uresničili svoje sanje.

12.B-razred z razredničarko Andreo Kovács

turente letnika 2021. Čeprav je tradicionalno praznovanje odpadlo, smo hvaležni profesorjem Gimnazije Mihály Vörösmartyja, ki so iz situacije iztržili največ, kar se je dalo. Razredničarki sta na bluze ali srajce (na mesto nad srcem) dijakinj in dijakov razredov 12.G (2013-2021) in 12.B (2017-2021) pripeli tudi trak-

imajo velik pomen. Simbolizirajo 8 let ali 4 leta, ki smo jih preživel med stenami gimnazije. Simbolizirajo raznovrstnost našega izobraževanja in izkušenj, tudi lepe spomine in smešne trenutke, ki smo jih preživel na šoli.

Poseben letnik je imel poseben maturantski ples, saj je razredničarka Márta Háklár

Nazadnje smo predali cvetje hvaležnosti razredničarkama. Onidve sta bili osebi, ki sta nas s svojim zgledom ne le poučevali, ampak tudi vzgajali. Že od vstopa v šolo sta nam bili vedno na razpolago in sta nas podpirali in imeli radi iz vsega srca. Prepričani smo, da bosta vedno z nami v dobrem in slabem tudi po maturi. Dijaki

Maturanti s ponosom nosijo trakce z letnicama

skupina, saj smo sošolci že od malih nog, zato smo skupaj odraščali.

Seveda, zdaj imamo strah pred neznanim, pred vsto-

(Slika na 1. strani: 12.G-razred z razredničarko Márto Háklár.)

Fanni Császár in Noémi Illés, 12.G-razred

Zagovornica in veleposlanik tudi o Madžarsko-slovenskem skladu

2. marca se je slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss v sejni sobi za protokol Parlamenta srečala s Ferencem Andorjem Dávidom, madžarskim veleposlanikom v Sloveniji. Razloga za srečanje sta bila načrtovano srečanje predsednikov slovenskega Državnega zbora in madžarskega Parlamenta in Madžarsko-slovenski sklad, za katerega sta pobudo dala predsednika obeh vlad. Namen sklada je, da bi s podporami spodbujal razvoj porabske slovenske in prekmurske madžarske skupnosti. Ob teh dveh temah sta se veleposlanik in zagovornica pogovarjala še o gospodarskem razvojnem programu Slovenskega Porabja, o vidni

Erika Köleš Kiss in Ferenc Andor Dávid

dvojezičnosti, o možnosti razvoja infrastrukture in turizma. Govor je bil tudi o tem, kako bi lahko dosegli, da bi mladi ostali v Slovenskem Porabju oz. da bi v monoštrsko

industrijsko cono dobili eno ali več slovenskih podjetij. Sogovornika sta ugotavljala, da so med državama močni diplomatski in politični stiki.

F. Sütő

Finansiranje bibliobusa in obnova muzeja

Slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss je imela 2. marca na Ministrstvu za človeške vire sestanek z državnim sekretarjem, odgovornim za kulturo, Péтром Feketom. Pogovori so potekali o dolgoročni (sistemski) rešitvi finansiranja porabske proge bibliobusa murskosoboške Pokrajinske in študijske knjižnice kot tudi o obnovi stavbe Lokalnozdgovinske in narodnostne zbirke Muzeja Avgusta Pavla. Obnovilo naj bi se pročelje muzeja in našla rešitev za združitev stare stavbe in prizidka. Popolnoma je potrebno obnoviti kletne prostore muzeja, kjer se nahaja ogledni depo, in izvesti izolacijo. Zagovornica in državni sekretar sta se dogovorila, da bo gospod Fekete v kratkem obiskal Monošter in se na kraju samem informiral o potrebnih naložbah.

Erika Köleš Kiss in Péter Fekete

F. Sütő

Mamica maratanka premagala Covid

Zdravljenje matere *Szilvie*, ki je zbolela za Covidom-19 in za življenje katere so se zdravniki Univerze Semmelweis v Budimpešti borili 69 dni, je prišlo na koncu januarja v fazo rehabilitacije. Njena hči *Napsugár*, ki je na svet prirojala po carskem rezu, je v dobrem stanju, četudi so njeno mamico štiri tedne pri življenju ohranjali s pomočjo zunajtelesnih umetnih pljuč. Šlo je za prvo uspešno tovrstno terapijo pri zdravljenju posledic okužbe s Covidom-19 v Srednji Evropi.

Preden so 34-letno nosečnico pripeljali v bolnišnico, je že komaj zajemala sapo in je vso hrano izbruhala. Teden dni po posegu je več niso bolele operacijske rane, le zaradi traheotomije (gégemet-szés) še ni mogla odpirati ust. Je na robu čudeža, da danes že okreva izven klinike, in se bo kmalu celo lahko vrnila domov.

Bila so namreč obdobja med njenim zdravljenjem, ko je bilo po pričevanju posnetkov računalniškega tomografa (CT) njeno pljučno tkivo tako močno poškodovano, da več ni bilo sposobno izvesti izmenjave plinov. To pomeni, da so ji zaman dajali umetno dihanje, kisik iz njenih pljuč ni mogel preiti v kri, medtem ko ogljikov dioksid ni mogel zapustiti rdečih krvnih teles.

Szilvia dolgo ni srečala svoje hčere, ki je sedaj stara že štiri mesece. Mati se bo morala najprej znova naučiti hoditi, nato pa bo lahko pričela s treningi – saj je maratonska tekačica.

Ta zgodba o uspehu pa bi se lahko končala tudi tragično. Porodniško kliniko Univerze Semmelweis so lani novembra poklicali iz neke podeželske bolnišnice, da neki bolnici v 35. tednu nosečnosti primanjkuje kisika, zato prosijo budimpeštansko kliniko, naj nujno prevzame pacientko. Ko so v glavnem mestu opravili preglede z ultrazvokom, so ugotovili, da je tudi življenje plodu v nevarnosti. V tej fazi je bila nosečnica še pri zavesti, zato so se lahko z njo pogovorili o možnostih. Njeno stanje pa se je naglo slabšalo, zato so pri njej opravili nujen carski

rez. Szilvio so nato premestili na oddelek za intenzivno nego.

Zdravniki so pogosto podvomili, ali bo mati preživela, saj je bila večkrat v kritičnem stanju. Strokovnjaki so storili vse, da bi rešili

njeno življenje, včasih so prekorajčili celo meje lastnih zmogljivosti. Dosti je pomagalo, da se je boril tudi organizem bolnice, ki je postal odporen zaradi redne telesne vadbe.

Novorojena deklica je bila – razen nedonošenstva – v odličnem stanju, sama se ni okužila s koronavirusom. Zato so dovolili njeni družini, da jo odpelje domov, v pričakovanju, da se bo kmalu lahko srečala tudi s svojo mamico. Szilvii se je po carskem rezu stanje stabiliziralo, lahko so jo odklopili z respiratorja. Komaj pa je minil dan, je vse šlo po zlu. Zaman so bolnico obrnili na trebuh in ji tako dajali umetno dihanje, kisika ji ni nikoli zadostovalo. Davila se je, njeno življenje je bilo neprestano v neposredni nevarnosti.

Szilvio so zato premestili na Kardiološko kliniko, kjer so izmenjavo plinov vzdrževali s pomočjo zunajtelesne membranske oksigenizacije (ECMO). Ta »umetna pljuča« pogosto uporabljajo pri srčnih operacijah in v primerih, kadar bolnikova pljuča več niso sposobna opravljati svojih nalog. Terapija pa nosi izredno tveganje, zato je prava redkost, da jo uporabljajo pri bolnikih s koronavirusom.

Ta oprema, ki iz krvi izloča ogljikov dioksid in vanjo vrača kisik, se lahko uporablja le za kratek čas. Organizem bolnikov namreč takšne terapije ne zdrži dolgo – zato je

pravi čudež, da se je Szilvia po štirih tednih nege vrnila v življenje.

Tovrstnih umetnih pljuč – po vedenju zdravnikov univerze – še nikjer na svetu niso uspešno koristili pri zdravljenju okuženih

nosečnic in tudi bolnikom, deležnim te terapije, so morali kasneje presaditi pljuča. Komaj kakšen primer obstaja, ko se je pljučno tkivo nekega bolnika po takem pustošenju regeneriralo.

Zdravniki so šele po osmih tednih ležanja brez zavesti izvedeli od Szilvie, da je maratonska tekačica. Čeprav so posnetki računalniškega tomografa pokazali, da so se njena pljuča povsem uničila, je kljub temu prišlo do njihove obnove. Obstaja torej upanje, da se je možno vrniti tudi iz najhujše poškodbe pljuč, ki je nastala zaradi posledic okužbe s koronavirusom.

Nosečnost je predstavljala še dodaten dejavnik ogroženosti, v nevarnosti je bilo tako življenje matere kakor plodu. Zaradi vnetja pljuč mamice se je tudi deklica borila s pomanjkanjem kisika in zato svoji materi še bolj odjemala ta življenjsko potreben plin.

Dolgo časa so zdravniki po vsem svetu mislili, da se virus ni sposoben prebiti skozi posteljico in okužiti plodu. Danes že vemo, da se to včasih vendarle zgodi, na svetu sicer poznamo le tri primere. Mala *Napsugár* se je temu k sreči izognila, zato je le še vprašanje časa, kdaj bo lahko prvič sladko zaspala v naročju svoje matere – maratanke, ki je premagala Covid.

-dm-

(ilustracija: Pixabay)

Pod Srebrnim brejgom ...

... je sneg velko veselje prineso. Zaprav, nej ranč snegj v Sloveniji, snegj v Obersdorfu na Nenskom je veselje prineso. Pa nej zatoga volo, ka tam snegj eške majo, tau nej. Prinesli so ga slovenski športniki, steri na smučaj skačejo pa bežijo. Telko veselja so svojim rojakom že resjan dugo nej prinesli, če spoj gda. Prve zmejs med njimi pa so ženske gé. Nebesko znajo skakati, na zemlej pa bežijo, kak bi se oblisnole. Ena od tej je Anamarija Lampič. Tiste, ka daleč vejo skaučiti, pa so Ema Klinec, Nika Križnar, Urška Bogataj pa Jerneja Brecl. Ema je že najbavška na svejti na srednjoj skakalnici, ženska ekipa pa je srebrna bila, druga najbavška na svejti. Ženske tau leto rejsan moškim rogé kažejo, aj si peldo po nji vzemejo. Malo je zato valalo. Anže Lanišek je tō na srednjoj skakalnici tretji na svejti grato. Iz vsega toga bi leko prajli, ka nej zaman, kak se od žensk pripovejda. Ranč une so tiste, stere vejo kaula naprej potejgnoti, aj se v grabo ne počujsejo. Tau je metafora, depa ranč ženske so v slovenskom športu dostakrat bile tiste, ka so kakšo vekšo krizo vedle na nikoj djasti. Tau, ka se v tom leti v nordijskom smučanji godi, se je eške nigdar nej zgodilo.

Takše se je eške tō nej zgodilo, ka bi mlajši kuman čakali, aj se njive šaule goroprejo. Kakoli, ka šaule vej kakšomi deteti više priti, depa ta kejp se je skur vcejlak vōminiu. Eni bi si leko brodili, ka mlajši se tak včiti škejo. Bole je tau naprej prišlo, kak mladim družbo trbej, vkūper morajo priti, ovak tau za nji ne more dobro biti. Od toga so že pripovedjali sociologi, pedagogi pa psihologi ranč tak, kakši kvar se leko zgodi, če zavolo epidemije preveč dugo nedo v šaule šli. Nej samo tau, vse bole se vidi, ka zvejkšoga so njim kile gor odišle. Cejli šport je biu doj zapovedani, nika so nej lejtali es pa ta, kak šegau majo, v šauli pa tak ali ovak tau nej mogauče bilau. Zdaj školniki za šport že na velki gučijo, kelko žmetnej kaj naredijo, kak pa je tau prva bilau. Zdaj samo aj tak ostane, nej ka bi nazaj kaj lagvoga prišlo.

Kak je nazaj iz Afrike eden padar prišo pa afriško varianto covidu prineso. Eno par turistov je na Zanzibar šlau, od tam so tō nekšen nauvi covid prinesli. Kak lidi doj staviti, ka bi nej kaulak po svejti lejtali pa betegi nauve perauti daval, se na velki spitava slovenski politični vrek. Vsi vejmo, kak maurdje velki magnet gé. Tak se je zgodilo tisti prvi vikend po tejm, gda so Slovenci znauva leko kaulakvrat začnili ojditi, se z autonami voziti. Nagnauk je tisti par kilomejterov slovenskoga maurdja tak puno bilau kak v najvejšoj turističnoj sezoni. Eni so se šalili, ka polonje Slovenije je ta doj odišlo. Eške dober teden nej taodišo, cejlo tau regijo so za radečo vōzglasili. Zagnauk niške ta nut ne more, pa niške vō iz nje ranč tak. Pa so znauva nauve teorije vōprišle. Po enoj takšnoj aj bi nej telko betežni v toj regiji bilau, kak se guči. Vsevkūper tadale de, tau samo njim lažajo, aj tak na velke lidge ta skrak maurdja nedo ojdili. Vejmo, gda kaj takšoga vōvdari, vsefele teorije se narodijo, eške več se ji skoti, kak pa betežni lidi doma ostane.

Doma pa nešketa ostanoti slovenski premier pa njegvi minister za kulturo. Depa, demo pomalek. Nin cejli teden nazaj se je v EU novinaj Politico leko taprštel, kak šké ta aktualna politična garnitura vse medije pod sebe spraviti. Pa eške vsefele drugo se je leko tam štel, kak Slovenija po regulaj EU-na ne dela. Zaprav zadnje leto je vse vkūper vcejlak nej najbole demokratično gratalo. Zdaj pa smo pri tejm, ka nešketa doma ostanoti, v Bruslji škejta tapovedat, kak je v Sloveniji vse kak najbavške gé. Prva pa, kak se je tau pisanje zgotovilo, iz Obersdorfa najbolje nauva »ženska« notica. Nika Križnar je do tretjoga mesta na velki skakalnici skaučila. Zdaj samo se ške na moške čaka, ka na dve tekma naredijo. Srebrni brej se je zatoga volo od veselja tak malo strauso. Kcuj k tomi si je zbrodo, kak bi bilau, če bi na njem tō kakšo takšo skakalnico napravili. Nej ranč tak velko kak v Planici, depa dun nekšno takšno, ka bi na njem tēl mlade, batrivne ženske skakale

Miki Roš

PREKMURJE

Daniel Grabar

Svet zavoda Splošne bolnišnice Murska Sobota je voodabero nauvoga direktora. Na djileši so člani sveta soglasno podprli Daniela Grabara, steri de tak na direktorskom stauci vöminiu du-goletnoga direktora Bojana Korošca, steromi se mandat konča konec aprila. Korošec je nej eške gnauk kandidatejro zatau, ka de šau v penzijo.

Na razpis za mesto direktora sta prišli dve vlogi. Pauleg Grabara je za najvišio mesto v soboškom špitali kandidatejro ške Satar Baghrizabehi, taprednji padar na očesnom oddelki. Predsednica sveta zavoda Suzana Šuklar je po konci djileša povedala, ka je člane prepričala Grabarova vizija razvoja špitala, pa tudi njegvo doz-dajšnje delo na funkciji strokovnoga direktorja. Nauvoizvoljeni direktor pa je pravo, ka gnešnji cajt terja dosta energije in zavzetosti, sploj pri vodenji špitala. San si želej, ka bi soboški špital osto za zgled drugim špitalom. »Z 21 leti vodenja strokovnoga tala špitala dobro poznam delo v njem in znam, ka vse leko napravimo. Poznan tudi vse slabosti, tako je to ena od mojih prednosti. Istina pa gé, ka de nam vsakši nauvi den prineso nauve izzive,« je povedo nauvi direktor, steri zna, ka ga tudi zavolo nevol, stere je prinesla epidemija nauvoga koronavirusa, čaka dosta dela.

Že pred epidemijo so mogli eni betežniki trno dugo čakati na specialistične preglede. Grabar vüpa, ka do čim bole brž prišli iz stanja epidemije v normalno delo špitala. Od sredine januara se že zgučavajo, stere oddelke do prva odpejrali. Istina gé, ka so padari, medicinske sestre in vsi drugi zaposleni v špitali zavolo epidemije fejst zmantrani, dosta je tudi takših, steri majo ške dosta lansko-ga dopusta, vseeno pa vüpa, ka čakalne vrste nedo preduge.

Silva Eöry

Miha Kavaš - škonik in goslar

»SLAVNOSTNI KONCERT BAU, SAMO KA NE VEMO ŠKE, GDA«

Z Böltinčarom Miho Kavašom, steri gnesden vküper z ženo, Lendavčanko Tjašo Šimonka Kavaš, žive v Murski Soboti, sva se zavolo nauvoga koronavirusa pogučavala tak kak bi se leko tudi te, če bi bila na dve koncaj sveta, nej pa dva kilometra razmo. Ponučala sva nauvo tehniko, stera ti da prili-ko, ka se nej samo pogučavleš, liki cuj ške vidiš.

S Tjašo sta se oženila leta 2019, tak ka brodim, ka sta srečniva, ka sta tau ške pred epidemijo napravila.

»Istina gé. Znamo, ka majo zdaj pari pri tom velke nevole. Müva sva ške zadnji cug zgrabila. Fajn je, ka sva tau leko proslavila z žlato in pajdaši. Zdavanje je bilau v cerkvi v Törnišči, vej pa je od tistec moja mama, gostüvanje pa smo slüžili v Tešanovcaj.« Na vüjo mi je prišlo, ka de se letos držina povekšala.

»Ja, s Tjašo čakava dejte, tak ka mo že na sprtoletje trgé.«

Vüva sta oba škonika glasbe, z muziko se tudi ovak dosta spravlati. De vajni sin ali čerka tudi šau po toj pauti?

»Pogučavala sva se, ka ne bi mela nika prauti, če se dejte nede z muziko spravlati in bi ga kaj drugoga zanimalo. Kako-li že bau, naj bou samo zdravo.« Si ti že v svoji mlašeči lejtaj začno špilati na gosli?

»Ja, prva sam sicer špilo na klavir. Leta 1997, gda je böltinska foklorna skupina iskala bando, stera bi jih spremljala na nastopaj, pa je bila, če se ške dobro spaumnim, Žaligova Valerija tista, stera me je pitala, če bi ge špilo na gosli, pa san pravo, ka ja. In tak je gratala Mlada beltinška banda, v sterij je te samo Dani Kolarič že špilo na cimbale, vsi drugi pa smo se na nauvo začnili včiti špilati, vsakši na svoj instrument. Leko ške tau povem, ka smo šli gosli küpit v Somboteu. Zavolo toga, ka so nej meli prave velikosti, so meni küpili prevelke, tak ka sam, sploj na začetki, velke nevole meu pri včenji. Vküper z Rokom Srako sva se odila včiti v Ljutomer, tau pa zatau, ka je tam na gosli včila špilati Ivica Budna. Njeni sin

Samo je pri Marko bandi špilo na gosli, tak ka je ona že mela stik s folkloro in ljudskimi, sploj prekmurskimi pesmimi. Prvi

Krvava rauža, smo že posneli in si jo leko lidge tudi poglednejo na youtube.«

Povejva zdaj še neka o drugoj sku-

Tjaša in Miha, mladi zakonski par

nastop smo meli že tri mesece po tistom, kak sam se začno včiti špilati na gosli.«

Omeno si Samojo Budno. Ti si biu te tisti, steri si te sledkar njega

pini, v sterij sodelüvleta z ženo Tjašo. Kelko znam, je Ethnotrip grato tak, ka ste se povezali tisti, steri ste študerali na Pedagoški fakulteti v Maribori in ste se tam

Marko banda (Miha je prvi z leve strani) bi že lani mogla proslaviti 30 lejt svojoga delovanja

vöminiu pri Marko bandi. Šteroga leta je tau bilau?

»Ne vem točno, tam nindri 2003. ali 2004. leta. Istina gé, ka sam namesto Samojo začno špilati, s tem ka smo z njim ške furt dosta sodelovali, tudi pri zadnjom CD-ji, steroga smo ške niti nej vödali. Nega nikše zamere, smo kolegi in se družimo ške naprej.« Marko banda bi mogla lani proslaviti 30 lejt svojoga dela, pa ste tau praznovanje mogli preložiti na letos.

»Slavnostni koncert bau, samo ka ne vemo ške, gda, mogauče že vleti, mogauče na gesen. Kak sam že pravo, je tudi CD že pripravljeni. Eno pesem z naslovom

včili za škonike in lerance glasbene vzgoje.

»Točno tak. Na glasbenom oddelki naše fakultete je furt delovalo več malih glasbenih skupin, malih band. Škonik Kobal nas je vküppauzvo pa nam je predlago, ka pripravimo ene prekmurske pesmi malo nači, na džezovski način, bole moderno, kak tau špila Marko banda. Leta 2009 je te biu začetek Ethnotripa.«

Kelko znam, ste do zdaj z Ethnotripom vödali že tri CD-je.

»Tak je. Prvi album, steri ma tudi ime Ethnotrip, smo vödali v samozaložbi leta 2013, drugoga z naslovon Kdo bo pil iz bistrega

studenta, in tretjoga, steri ma naslov Preden se zdani, pa leta 2016 in 2018 vküper z založbo Celinka. Zdaj že mam pripravljene material za nauvi album, steroga smo steli titi snemat konec oktobra preminaučoga leta, samo ka se je gljij te omejilo gibanje na občine, tak ka smo mogli snemanje prekiniti.«

Za zdaj zadnji vaš CD je neka ejkstra zatau, ka je tau vašo prvo avtorsko delo.

»Ja, na toj zgoščenki smo uglasbili 12 besedil slovenskih avtorov, kak so na primer Štefan Kardoš, Feri Lainšček in Marko Kočar.«

Povej ške neka rejči o zanimivom projektu, steroga sta vküper s Tjašo spelala v leti 2019, gda smo slavili 100. obletnico priključitve Prekmurja matičnomi narodi. Vüva sta za mladinski pevski zbor in različne instrumente priredila 14 pesmi Vlada Kreslina. Na odri sta združila glasbenike in pevce z böltinske in tretje soboške osnovne šau, na sterij vüva včita glasbo. Vsi tisti, steri smo koncert z naslovom Tam v meglicah nad mursko vodo, vidli, smo bili trno navdušeni.

»Té projekt si je vözbrodila moja žena, prva v malo menši obliki, kak je te vöprišlo. Te sva pa prva povezala glasbenike na obej šaulaj, te pa ške oba zbora. Koncerti so bili super, ške bole pa tau, kak so se ta deca, okau-li stau jih je bilau vsevküper, povezala. Občutek zadovoljstva je biu te z odzivom publike na koncertaj ške telko vekši.«

Na konci so se te vajni šaularge vküper s Kreslinom predstavili ške na glavni državni proslavi, stera je bila v Böltincaj.

»Ja, predstavili so sicer pesem Vse se da, stere smo se prva nej včili. Vsi vküper smo bili veseli, ka smo se leko notpokzali. Mogauče mo komaj čez neka lejt leko cenili tau, ka smo bili prisotni na enom takšom zgodovinskom dogodki.«

(Kejp na 1. strani: Miha Kavaš že od malih naug hodi v brege.)

Silva Eöry
Kejpi: osební arhiv
Mihe Kavaša

Pisali smo pred 30. leti (3)

V tretjoj številki Porabja, stera je vöpriš-la 14. marcüša 1991, je pod naslovom »Mladi« v penzijo urednica Marijana Sukič pisala o poseldicaj gospodarske krize, do stera je prišlo po tistom, ka se je vöminiu sistem, pa je dosta vzhodnih trgov vogrski rosag zgübo, na zahod pa je firmam ške zavolo slabe kakovosti izdelkov nej uspelo tak brž priti. In firme so svoje probleme tistoga čajta tüdi tak rešavale, ka so pošilale lidi predčasno v penzijo. Kosna fabrika je pred 30. leti v penzijo poslala 60 delavcov, med sterimi je biu tüdi Tibor Korpič, po domanje Šauštartstji Tibi, steri je 56. leta prišo v tau fabriko delat: »35 lejt se tan dielo kak kovač. Za te lejta se zdaj daubo jubiljeno nagrado (jutalom), 15 djezaro forintof.«

Zakoj ste pa tie f penzijo šli?

»Fabrik je malo diela emo, tie so si pa tak zbrodili, ka tisti, stera že samo 5 lejt ma do penzije, leko de v penzijo. Dja se zdaj 52 lejta star. Zatau, ka se dielo kak kovač – tan je pa fejs vrauča bilau – se leko prven f penzijo išo.«

Že kaj vejte, tjelko penzije ta mieli?

»Zdaj štja ne vejn, da pa tak mislim, ka eno 8 djezero vejndrik dobin, ka smo mi nej tak lagvo služili.«

Zdaj te pa tie samo počivali, pa pozabite na kose pa na motike.

»F fabrik več nemo dielat ojdo, doma mo dielo. Doma mam svinji pa maro, polago mo pa grünt dielo.«

Nej ste fejs žalostni bili, ka sta mogli tak rano f penzijo titi?

»Ej so pa s fabrika več šli, nej samo dja san. Fsi smo radi bili, ka smo tau parduživali. Samo sto vej, kak dugo mo živali, kak de nas zdravdja pielalo.«

Na istoj, tretjoj strani, je biu objavljeni tüdi članek z naslovom »Palčki« v Murski Soboti, v strerom piše o tom, ka se je Lutkovna skupina Palčki z gorenjeseniške osnovne šaule notpokazala v Murski Soboti na občinskem tekmovanju lutkarov, steroga je pripravila Zveza kulturnih organizacij občine Murska Sobota. »Poleg Gornjeseničanov (nastopili so: Ester Sulič, Klara Dravec, Gabor Bajzek, Renata Čizmaš in Amanda Horvath) so se predstavili še mladi lutkarji iz Dokležovja in Murske Sobote. Tudi najnovejša igrice z naslovom O deklici, ki je prehitro rasla, je pokazala, da mladi porabski lutkarji (ob pomoči režiserke Jožice Roš in mentorice Klare Fodor) že ne-

kaj let ohranjajo kakovostno raven, tako pri jezikovnem znanju kot pri igranju in uporabi lutk. To je priznal tudi ocenjevalec tekmovanja, strokovnjak s področja lutkarstva, Tine Varl. Gornjeseničani se bodo čez nekaj dni predstavili tudi na območnem srečanju lutkarjev v Gornji Radgoni,« so leko ške zvedli bralci.

Avtorica etoga pisanja pa sam bralce obvestila, ka je biu Gábor Bagi, madžarski konzul iz Zagreba, vküper s sode-

Članek Marije Kozar o Slovenca v Taranji

lavci na obiski v Murski Soboti, gé se je srečo tüdi z županom Andrejom Gerenčerom. »Sogovornika sta največ časa namenila sodelovanju med Madžarsko in Slovenijo, predvsem krajev na obeh straneh meje. Sodelovanje naj bi se razširilo tudi na tista področja, kjer doslej še ni bilo pravih stikov, Gábor Bagi je menil, da bo zdaj, ko na Madžarskem delujejo lokalne samouprave, vse to laže uresničljivo. V pogovoru se niso mogli izogniti tudi problematiki mejnih prehodov. Martinje-Gornji Senik, Prosenjakovci-Magyarszombatfa, Pince-Tornyiszentmiklós so že tri lokacije, o katerih se veliko govori, toda stvari se le počasi premikajo. V Sloveniji je veliko problemov zaradi procesov osamosvajanja, odpiranje prehodov pa je še vedno v pristojnosti zvezne države. Na obeh straneh meje imajo tudi denarne težave. Pomemben dejavnik sodelovanja med Madžarsko in Slovenijo sta tudi obe narodnosti. Konzul je Madžarom v Pomurju obljubil

pomoč pri zagotovitvi ustreznega signala za sprejem madžarskega televizijskega programa,« je ške pisalo v članki.

Marija Kozar pa je pod naslovon Krstitke f Taranyi, pisala o tom, kak joj je strina Mariška Kozma parpovedala o gostüvanji:

Kak ste se pa vi oženili?

»Da san petnajst lejt stara bila, te san zámož odišla. Ka sa nej mejla očó, pa smo malo zemle meli.«

Nej je van žau, ka ste sé tak rano oženili?

»Nej, ka je mauž dober büü! Ge san sikdar vesela bila. Sikdar sen popejvale, da san šla na gostiüvanje. On je pa nej sto titi. Ali ga nikdar nej strabilau, nikdar mi nej brano.«

Da ste sé oženili, gé ste doma bili?

»Dve leti san sneja bila. Te san pravla: ajdemo domau, mami. Tü sako zajtro repa pa zeldje bilau. Ge san tak nevolna bila da san z malin dečkon noseča bila. Sigdar so mlejko küjali. Mlejko san ge nej mogla pogesti. Komaj san podjela, že sam vövrsla, ka mi nej dobro bilau.«

Kak ste si botro pa botera vöodabrali?

»Da san prvoga maloga dečka rodila, te kuma (botra) ešče dekla bila, pa so te stara žena nesli maloga dečka krstit. Da je kuma moža zela, te da je ona mejla, te san dje nesla. Da san pa ešče ge mejla drügoga pa tretjoga, te je pa ona nesla. Pa smo si etak bili kumini (botrina). Dočas, ka je nej zamož odišla, smo si s starimi bili kumini (botrina).«

Kak je bilau krstitke?

»Inda je tak bilau, da so sé mala deca stvaurila, te so na štiri ajpet dni velko kar blačo, pasito, parnesli ta k ženi. Cejla familija je dobro župo, fanke, reteše djepla. Da so malo vekša bila deca, te so krstitje redili, ka so prišli kumini (botrina). Veuko krstitje je bilau, fsi so sé nadjeli. Da je že štiri kedne staro bilau dejte, te smo šli f cerkef. Pa te, po tiston smo smeli samo ta vö na paut. Dačas je nej slobaudno bilau na paut iti, dok je nej pop aldas dau.«

Botrina je žlata?

»Nej prava, de pa kumini (botrina) so na prvon mesti. Moj oča so pred ižofkume klobuk zdignili te tö, da nišče nej büü vanej: »Falen bojdi Jezuš Kristuš!—Amen, na fse vöke, kuma!«

Vküppobrala: Silva Eöry

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Baute za male vasi

V programi »Za madžarske vasi« so 45 milijard forintov posaba vönapisali za ustanovitev baut v mali vasaj, v tisti vasaj, stera majo menje kak 2 gezero lidi. Cilj programa je, ka bi v vsakšoj maloj vesi bila edna mala bauta, gde bi se vse tašo odavalo, ka je najbola potrejbno. Tau bi dosta pomagalo pri tejm, ka bi nej bila taša velka razlika med tistimi, steri po varašaj pa po vasaj živejo. Med drügimi tau je eden največši cilj cejlaga programa »Za madžarske vasi«. Če v vesi nega baute, tau je za vaščane fejst lagvo, zato ka se v varaš morajo pelati, tau so stroški pa dosta časa tö zgibijo s tejm. V Železni županiji je dosta mali vesnic, gde so gnauksvejta bile baute, zdaj ji pa več nega. Baute so se najbola zato zapirale, ka je bilau malo küpcov, vsikši je bola v varaši kipüvo, gde je blago dosta falejšo bilau, spoj pa v nakupovalni centraj.

Tau, ka so se baute zaprle, je najbola lagvo za starejše bilau, steri so doma, steri več ne odijo delat. Tejm lidam je občina tak pomagala pa pomaga, ka socialni delavci odijo njim v varaš kipüvat.

Depa po mali vasaj baute pa krčme majo še edno funkcijo, stera je ranč tak potrebna za lüstvo kak vsakdanešnji krü, tau, ka se leko srečajo, leko pripovedajo eden z drügim.

Tau, ka se zdaj znauva odpirajo baute, je dobra ideja, dobro je za lüstvo, steri v mali vasaj živejo. Samo tau se zdaj še ne vidi, kak baude potistim, gda se s podporov baute odprejo, obnovijo, zozidajo, opremijo. Če malo küpcov baude, pa nede haska.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Posodobljena nacionalna strategija cepljenja proti Covidu-19

Slovenska vlada je sprejela posodobljeno nacionalno strategijo cepljenja proti Covidu-19, ki vsebuje podrobneje opredeljene prednostne skupine in nekatera nova cepilna mesta. Kot je poudaril minister za zdravje Janez Poklukar, je »cepljenje najučinkovitejši javnozdravstveni ukrep za preprečevanje nalezljivih bolezni«. Osnovni cilj je zmanjševati umrljivost zaradi Covid-19 in povečati zdravje prebivalstva. »S cepljenjem bomo zmanjšali število težkih potekov bolezni Covid-19, razbremenili zdravstveni sistem in zagnali gospodarstvo in družbeno življenje,« je napovedal minister. Poklukar je pojasnil, da je v prenovljeni nacionalni strategiji cepljenja določenih 61 cepilnih centrov, od tega 13 v bolnišnicah, kjer se cepijo zdravstveni delavci in določeni, predvsem kronični bolniki. Po oceni vlade je treba najprej cepiti tiste skupine prebivalstva, ki imajo največje tveganje za težji potek in smrt zaradi bolezni Covid-19, in nato v čim krajšem času doseči čim boljšo precepljenost prebivalstva, 60 odstotkov oziroma 1,2 milijona prebivalcev.

Za zdravstvenimi delavci se cepijo osebe starejše od 80, 75 in 70 let, nato pa se preide na skupino posebej ranljivih kroničnih bolnikov ne glede na starost. V naslednji prioritetni skupini so diplomati in uslužbenci ministrstev, ki zaradi predsedovanja EU-ju potujejo v tujino, in pripadniki Slovenske vojske na misijah v tujini, nato pa sledijo starejši od 65 let. Po ministrovih navedbah so naslednji na seznamu prioriteten skupin zaposleni v vzgoji in izobraževanju. V tej skupini so tudi poslanci DZ-ja, državni svetniki, vlada, predstavniki ustavnega sodišča. Pred drugimi prebivalci bodo cepljeni še kronični bolniki, stari od 18 do 64 let, starostna skupina od 60 do 65 let in zaposleni v kritični infrastrukturi.

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD...

NIZKA SADNA DREVEŠA ZA MAJHNE VRTOVE

Šmarna hrušica je nezahtevna lepota z nizko rastjo, zgodnjim, belim socvetjem in s slastnimi plodovi. Najdemo jo kot majhno drevo pa tudi kot čudovit grm. Doma je iz Severne Amerike. Na slovens-

vom aronije. Plodovi v polni zrelosti dobijo temno modro vijoličasto barvo, skoraj črno. Zanimivo je, da vsi plodovi ne zorijo hkrati, to traja približno tri tedne. Plodove imajo radi kosi.

Kremasto meso je prijetnega okusa po bananah, ananasu in jagodah.

Drevje asimine čedalje raje

celo več v širino. Je razsipen spomladi z rumenim cvetjem in z bleščečimi, rdečimi plodovi.

Rumeni dren je divje sadje z bogatim zgodaj spomladaj cvetočim rumenim cvetjem in zagotavlja pomembno hrano čebelarom

kih vrtovih je manj znana, vendar si uspešno utira pot prav zaradi njene skromnosti

Šmarna hrušica uspeva, bodisi kot samostojna bodisi v skupinah, v kompoziciji z drugimi

Sadeži - drnule rumenega dreva blagodejno vplivajo na ledvice

glede oskrbe. Je vsestransko uporabna kot sadna, uporabna in okrasna vrsta.

Spomladi opozarja na bogato belo socvetje, šele nato se ode ne z listjem, mladi poganjki so zelo barviti. Konec junija, v začetku julija začnejo zoreti plodovi, ki po velikosti spominjajo na borovnice, a so po zgradbi bolj podobni plodo-

mi. Za gojenje je nezahtevna, uspeva v vsaki običajni vrtni zemlji, od nekoliko kislih do rahlo alkalnih tal. Uspeva tudi v velikih loncih.

Asimina ali indijanska banana je sadna in okrasna rastlina z zanimivimi čokoladno obarvanimi cvetovi in plodovi, ki spominjajo na mango, dosežejo tudi 500 gramov.

Cvetovi pri asimini so čokoladne barve in se pojavijo, ko listi začnejo poganjati. Imajo blag vonj po gnilem mesu.

uporabljajo oblikovalci vrtov, saj ima lepo piramidarno postavbo, lepo listje s čudovito jesensko barvo. Zaradi svoje majhnosti je primerna za večino vrtov, ne ravno velikih. Rezi skoraj ne potrebuje, saj tudi brez škarij oblikuje lepo krošnjo. Bolezni in škodljiv-

Majhna drevesa kot so šmarna hrušica, dren in asimina lahko velikokrat uporabimo na svojih vrtovih namesto iglavcev.

MORDA NISTE VEDELI ...

Drenove plodove lahko pripravimo kot omako/marmelade.

Plodovi šmarne hrušice so zelo okusni, primerni za marmelade, likerje in za pripravo smutijev. Po vsebnosti antioksidantnih polifenolov so sadeži šmarne hrušice povsem primerljivi z borovnicami.

cev ne pozna. Rumeni dren blagodejno vpliva na naše zdravje, še posebno, če ga naberejo doma na svojem vrtu. Je drevo, ki zraste 4-7 metrov v višino, včasih

lado k mesnim jedem namesto brusnične.

*Besedilo: Olga Varga
Fotografije: Olga Varga in svetovni splet*

LATINSKI JE POZABO

Lekar se je tou nigda svejta nikšomi legénji zgudilo. Zavolo latinskoga geizika je po domanje pozabo. Po tistom pa po latinski. Kaj takšoga bi gnesden leko vsepovsedi po svejti prišlo. Vse je mogouče. Čüu sam, kak na Češkom od toga pripovej-dajo:

V ednoj vesnici je bilo dosta čedni lüdi. Vsakši je nika znau, orati, cigle rediti, zidati, sejati, kositi, cekre pa košare plesti pa eno pa ovo. Šoulo so meli skor vekšo kak cerkev, celou svoje čeri, nej samo sine, so v šoulo pošilali, gda nej trbelo senou grablati ali krumpče pobirati ali pa krave pasti. Zato so vsi čedni bili. Celou so znali gučati etak pa ovak, po domanje ali pa kak v šouli ali v varaši ali pa v sousednom rosagi, kama so na repo ojdli. Nišče, niti eden pa nej znau latinski, samo lekar eden - domanji gospoud plebanoš, ništerni so njemi pravli ka pop.

Te si je pa najčednejši legenj zmisló, ka un se latinski navči. Zvali so ga Jan ali pa Honza, Hanzí bi se leko pravlo. Po slavs-ki Janez. Najšo je nikšo knigo, si doj sôu pa se včüu pa včüu. Nišče ga od knige več nej mogo kraj zagnati. Nej si dau nika valati, ka trbej iti kosit, orat, s konjami kaj pelati pa ka je eške takšoga moškoga dela. Samo se je latinski včüu. Če ga je pa štoj drego pa kakoli spítavo, je samo latinski nika nazaj šlefeto. Sploj več nej gučo po domanje.

Mati pa oča sta si nej vedla, ka naj s sinon začneta: »Lekar je že čista pozabo po domanje gučati! Ka naj napravimo ž njim?« Moški so se v oštariji čednili pa čednili od legéna, ka z nje-ga bou, steri se samo latinski vči, ženske so si od njega dosta pripovedavale po večeraj, gda so mlejko v zbiralnico prinesle. Pa pravi ena: »Tam v lejsi eden stavec žive, ja, tisti, ka ga odi-mo spítavat, ka trbej napraviti, če je kakša krava betežna ali pa človek kakšo drügo nevoló ma. Ka pa če je tou beteg, ka je po domanje pozabo gučati? Srmak, vej ga latinski nišče ne razmeji!«

Gda so mati tistoga večera od zbiralnice s praznov kanglov domou prišli, oče šče nej doma bilou. Sin pa pri posvejti sejdo pa se včüu. »Ka naj delam? Naj to oči povem, ka so si ženske zmislile? Ka pa če se svadi?«

Kak so oštarijo doizaprlí, včasi se je oča domou prtepo.

»Dobro, ka si že doma,« njemi pravi žena. »Čüj, znaš, ka so ženske pravle, ka naj s sinom sprobava ...«

»Ka ve babe, znate! Mi že cejle večere pri špriceraj brodimó pa smo nika nej zbrodili!« Te se je pa stavo pa pravo: »No, povej!« Pri sebi si je mislo: »Vej moja žena zna čedna biti!«

»Pravle so, kaj naj deš do tistoga starca, v lejsi žive, pa ga opi-taš.«

»Ajaj, vej je tou nej slabo pa škouditi ne more!« je pravo oča.

Zranka, gda je oča kravam spolago, mati pa podogila, je sin vzôu falat namazanoga krüja pa pri materi šalco friškoga mlejka pa se že latinski včüu. Niti nej preštimo, ka oča nej šou štale zmetavat pa pucat, liki se nikan ta po poštiji zgübo.

Stavec v lejsi je že pred kučov pod orejom sejdo, fajfco kadiu pa si nika brodo.

»Baug daj, oča, kak ste kaj?« že od daleč pravo prišleki.

»Mamo doma edno nevoló: sin se cejli den samo latinski vči, pa gda ga što kaj pita, po latinski guči. Nišče ga več ne razmej. Un pa nas nej, zato ka je po domanje pozabo. Ka pa če je tou kakši nouvi betek?«

»Gvüšno ka je betek, takši moderne fele betek. De pa mam vrastvo za tou,« pravi stavec. »Z mrzloga stüdenca eno velko krnico ali pa škaf vode nalejte. Paziti morate, ka vas sin nede

Razstava slik Zdenka Huzjana v Galeriji Murska Sobota

GEOGRAFIJA TIŠIN

V Galeriji Murska Sobota so odprli razstavo likovnih del Zdenka Huzjana z naslovom Geografija tišin.

»Zdenko Huzjan s svojimi slikami pretanjeno izraža razmi-slek o bistvu ži-vljenja, ne da bi bil narativen, patetičen ali ba-nalen, kar velja tudi za njegove tekste«, je zapisal v katalogu, ki je izšel ob odprtju, kustos razstave Robert Inhof. In

dodal, da Huzjan v bistvu strne in zgosti ves suspenz slik iz svo-jega zadnjega cikla z besedami: »Kadar ideje šele nemočno lebdijo, nehote, ne da bi to na-črtoval, priklíčem vase vroča panonska poletja iz otroštva in z njimi senčno, tišinasto podobo takratne dneve-sobe, prepojene z vonjem knjig. In v tej tišinasti obliki se velikokrat priklíče še moje otroštvo ob Kobiljanskem po-toku, ki je vijugal pod mestom in kjer sem nekoč poleti mo-deliral v gluho glineno na-brežje svoje prve podobe. Tam je pod gladino zamočvirjene vode nemo dišalo po sladki trohnobi in nad mestom je dišalo po deviško tišinastih krizantemah med grobovi.«

Slika Zdenka Huzjana z razstave z naslovom Strmina srca

Zdenko Huzjan, ki se je ro-dil leta 1948 v Lendavi, je na oddelku za slikarstvo na

Akademiji likovnih umetno-sti v Ljubljani diplomiral leta 1972. Leta 1997 je pridobil naziv rednega profesorja za slikanje in risanje na Univer-zi v Ljubljani. Svojo likovno ustvarjalnost je doslej pred-stavil na 123 samostojnih razstavah, od tega je bilo šest retrospektivnih. Med številni-mi nagradami, ki jih je prejel za svoje delo, so tudi nagrada Prešernovega sklada, Jakopi-čeva nagrada in Župančičeva nagrada. Živi v Ljubljani, a je še vedno močno, tako čustve-no kakor tudi ustvarjalno, po-vezan z rodnim Prekmurjem in tudi na razstavi v Galeriji Murska Sobota se močno čuti duh pokrajine ob Muri.

Jože Gabor

vído, kak odzaja k njemi mati s krnicov ide - te ga pa naj na-gnouk doj polegé. Tou je vse. Vej te vidli, ka se zgodi!«

Oča domou prišo pa materi včasi povedo, ka njemi je stavec tanačivo.

Mati je poskrivma prinesla škaf mrzle vode pa potüma šla le-geni za hrptom. Legenj pa nika, samo latinski je za sebe šle-feto.

Pa mati škaf zdigne pa sina z mrzlov vodov nagnouk cejlóga polege.

»Huh! Brrr!« legenj gor skoči, latinsko knigo taliči pa se po domanje, lepou po češki zadere: »Mati, mati moja, ja ka pa delate! Zaj sam pa vse latinski pozabo!«

Večer je mati nesla mlejko, oča pa šou v oštarijo. Oba sta tak pripovidavala:

»Sin je zdrav grato! Samo ške lepou po domanje, po češkom guči!«

Živa istina!

Malo po svoje povedo: Peter Kuhar

... DO MADŽARSKE

Fidesz zapustil politično skupino EPP

Premier Viktor Orbán je 3. marca obvestil vodjo politične skupine Evropske ljudske stranke (EPP) v Evropskem parlamentu Manf-reda Webra, da se člani stranke Fidesz odpovedujejo članstvu v skupini EPP. To je sporočil v pis-mu, ki ga je na Twitterju objavila podpredsednica Fidesza in mi-nistrica za družine in družinsko politiko Katalin Novák.

Viktor Orbán je svojo odločitev o izstopu sporočil nekaj minut za tem, ko je politična skupina desnosredinske Evropske ljudske stranke (EPP) potrdila spremem-be poslovnika, ki naj bi v kratkem vodile v izključitev ali zamrznitev pravic članom Fidesza.

Premier Orbán je sicer napove-dal, da bo Fidesz v primeru potr-ditev sprememb poslovnika sam izstopil iz EPP. Spremembe po-slovnika EPP so »očitna sovraž-na poteza proti Fideszu in našim volivcem«, je zapisal v pismu We-bru.

96 odstotkov ostane v javnem zdravstvu

S 1. marcem je potekel rok, ko so se zdravniki in strokovni delavci morali odločiti, ali ostanejo v javnem zdravstvu in podpišejo pogodbo z državo, na podlagi katere se jim znatno poviša pla-ča, ali izgubijo status javnega uslužbenca. Nova pogodba zelo omejuje tudi zasebno zaposlitev zdravnikov in strokovnih delav-cev in prepoveduje sprejemanje parasolvence. Bolnike, ki daje-jo, in zdravnike, ki sprejmejo »modre kuverte«, se lahko celo kazensko ovadi. Državna uprava bolnišnic trdi, da je 96,3 odstotka zdravnikov in strokovnega oseb-ja podpisalo nove pogodbe, to-rej ostanejo zaposleni v javnem zdravstvu, v katerem je do sedaj delalo 110 tisoč ljudi. Po njihovih podatkih pogodb ni podpisalo kakih 4 tisoč delavcev. Temu do neke mere nasprotujejo podatki Madžarske zdravniške zbornice, ki trdi, da je javno zdravstvo zapu-stilo 5500 zdravnikov in zdravst-venih delavcev.

Bola smo samo doma

Mankoška Marika, po možej Dončec, v Andovci žive, depa na Verici se je naraudila pa gorarasila. Doma go najbolja samo tak poznamo ka Djürvina Marika. Dugo lejt je zvonila v vesi, na den trikrat, ka je nej bilau malo dela. Z daumi je samo te leko odišla, če je koga sprosila, aj zvoni namesto nje. Ovak pa dočas, ka baukšo zdravje mejla, vsigdar paulak bila pa pomagala, če je v vesi kaj bilau, najbolja na vaški dnevaj. Dosta je bila z mladimi pa dobro se je sporazmejlja z njimi. Tak mislim, tau je še gnesden tak. Vsigdar je dobra vole bila, tašoga reda je večkrat šegau mejla prajti: »Bola mo se smejala, kak bi djaukala«. Pa rejsan je taša bila. Že je več lejt v penziji, zdaj že bola samo doma, depa nej sama, z dvöma sinoma, steriva sta doma ostala potistim, ka sta se oženila. - *Kak si kaj Marika, vej pa že tak davnik sem te nej vido, sploj pa zdaj, gda*

Mankoška ali Djürvina Marika je kejpje že vöpobrala iz albuma

Pri prvoj spauvedi v Števanovca je tistoga ipa dosta mlajšov bilau

Mati z očimom (mostohaapa)

je virus pa vsikši je bola samo doma.

»Tak po starom. Gda človek starejši grata, te ga gnauk tøj bolejš, gnauk tam bolejš, tak ka baukše je, dočas si mladi. Zdaj pa zavolo virusa je še

üše, nikan ne moreš tejt, tau tō istina, ka ranč nika nega, tak ka človek doma kaj tašti-

bra.«

- Marika, ti si že naprej vöpoiskala stare kejpje, stere si v albumi najšla, eden najstarejši med tejmi je tisti, da so niši možak v sodačkom gvaniti dolavzeti.

Sto so oni?

- Tau je moj oča te dolavzeti, gda je sodak bejo. Dja sem njega nej poznala, zato ka dja sem se petdesetprvoga leta naraudila, on je pa petdesetoga leta mrau. Sledkar, gda sem že v šaulo odla, te se je moja mati spoznala z drü-gim možaun pa te potejm se je naraudo moj paubrat Karči, depa on je že tū pokopani.«

- Več bratov ali sester nejmaš?

»Mejla sem še dva praviva brata, depa tejva sta mlado pomrla, eden je še nej vözopjdo osnovno šaulo, dja je ranč ne vardjam. Obadva sta s sercaum mela beteg, zavolo tauga sta tak mlado mrla.«

- Ka si delala potistim, gda si šaulo vözopodla?

»Doma sem pomagala sta-

Njeni oče v sodačkom gvaniti

rišom na gazdeji delati, gda sem pa osemnajset lejt stara gratala, te sem se pa oženila.«

- Kelko star je bejo Franci, tvoj mauž?

»On je trinajset lejt starejši bejo od mene. Leta 1969. apriliša 18. sva se zdala pa te potejm sva sé v Andovce prišla.«

Zdavanjski kejp z možaum, matendjov pa očimom

- Oča pa mati od Francina sta sigurniva bila?

»Oča so edno leto prvin mrli kak sva se zdala, tak ka te so oni že nej bili pri rami, žena Rejzika bejla samo, depa ona je nej bejla taša, ka bi tak fejt zapovejdala. Na tau se dobro spominjam, ka gda sem sé prišla, bejla je edna taša

krava, stero sem nej mogla dojeti, zato ka fejt brsala.

Ovak sem se brž vcujvzela pa te nejnadoudje so se tak mlajši naraudili. Najprvin Karči, te Zoli, naslejdne pa te Aniko. Obadva sina sta doma ostala, gda sta sa oženila, vnuki so tøj gorarasi, tau je zame fejt dobro bilau, zato ka mauž mi je mlado mrau. Če bi kraj od dauma odišli, te bi sama ostala. Dekla, ona se je vö v Slovenijo v Čopinca oženila, depa dosta odi domau pomagat, da trbej.«

- Kak ti zdaj dnevi dejo?

»Kak sem že prajla, tak pomalek, najbolja lagvo je vzi-mi, gda je brž kmica. Zdaj je že baukše, ka dugši so dnevi. Depa zdaj se je velka nevola zgaudila. Vse televizije, ka ji mamo, nagnauk so na nikoj prišle, najprvin Karčiva, te Zolina, naslejdnja pa moja. Tau nam zdaj fejt fali, zato

ka smo se že vcujvzeli k tau-ma, ka večer filme gledamo. Drügo tak ne moreš, gda si vsigdar doma, pa kak vögleda, en čas še tak ostane, zato ka je že tøj tretji val virusa.« (Kejp na 1. strani: Marika se vsigdar veseli, če grbanje najde.)

Karči Holec

Od Gorenjoga Senika do Garbolca - 27.

GRAUZZDJE, PRPEU PA RIBDJA ŽUPA

Gezerolejtna *Kalocsa* je varaš nadpūšpeka, drūgoga po rangi v rosagi, včasik za esztergomskim. Prvi med njimi je biu tisti opat Asztrik, šteri je krali svetoma Števani prineso krono z Rome. Če z lufta gledamo tau mesto, je kak eden ftič z veukimi perautami, na zemlej pa nas čakata obnovljena cerkev in palača nadpūšpeka z največ-

lomejterov dugoga mrtvoga rokava Donave, globko pa je tri-štiri mejtere. Z zemlé prihajajo v vodau takši minerali, šteri vračijo rane, pomagajo pa prauti hormonskim in reumatičnim betegom ranč tak. Legenda pravi, ka je vitez Bence tak zmantrio svoje konje, ka so jim nej samo podkve, liki pažloti tō na ni-koj prišli. Gda so pili z vodé,

vinski svetek svetoga Orbana vse pripovejda o vini.

Gda so vōzagnali Törke z Vogrške, je *Baja* gratala edna pūstinja, gde je ostala samo natura, bogata z vodaup, ribami, divjačinov in tran-kami. Mesto so na nauvo zozidali s pomočjav rovački, srbski pa nemški majstrov in bautošov, v 19. stoletji so pauleg Pešta tū največ sildja prejkpakivali. Gnes je varaš tūjo postajališče na ednoj največšoj »poštiji« Evrope, na Donavi.

Na Vogrskom dvaje féle ribdjo župo rédijo: ali kak v Szegedi, ali pa kak v Baji. Gda nega viruša, na glavnom trgi toga drūgoga mesta - šteri od vrkaj vōgleda kak edna štiriperesna komanca - vsikšo drūgo soboto juliuša kūjajo ribe v kauli dve gezero bogračaj. Domanje Nemce pa v varaši z dosta programami cejlo leto čaka Kulturni center Nemcov na Madžarskom.

Njajmo zdaj za sebov Donavo in napautimo se prauti djugi v Bačko. Eden dūhovno-kulturni center té krajine je v središnjom vōki biu klaušter *Bátmonostor*, pri rūševinaj šteroga leko gnes gorpoiškemo zgodovinski muzej. Vés *Vaskút* nas zové s svojov tkalečkov kulturov, mali varaš *Bácsalmás* spoj pauleg srbske grajnca pa je eričen po ednoj držinskoj delavnici plaudruka (kékfestő). Siva farba njini gvantov je vsikdar pokazala, kelko stara, kak bogata pa kakše narodnosti je bila ženska, štera ga je nosila. Prva kak liki bi prišli v drūgo krajino Kiskunság, pa se splača malo staviti pri jezeri pauleg vesnice *Kunfehértő*, gde leko v tūuči gledamo ribe plavati, vnoči pa spimo v ednoj od 800 vikend iž.

Eške itak smo v krajini med Donavov in Tisov, kama so v 13. stoletji prišli Kumani (kunok), šteri so se do gnes že asimilerali med Madžare. Varaš *Kiskunhalas* leži najviši-

še v njinoj krajini, tam je na konci 19. stoletja sildje mlelo eške 35 mlinov na vōter. V mestu vsikšo leto v drūgoj polovici augustuša svetijo, ka so Kumani v 18. stoletji »odkūpili« svojo slobaudnost, na začetki septembra pa držijo bratvo - vej je pa Kiskunhalas varaš grauздja in vina tō. Najstarejše zidine v mestu so cerkve, sinagoga pa ži-

pod imenom Sándor Petőfi. Pri njegvoj rojstnoj iži gnes stogi spominski muzej na dva štauka, v ednom varaškom parki pa so postavili panteon s kipi pesnikov, šteri so Petőfina pesmi na tihinske gezikie obrnavili.

Tisti pa tō leko kaj najdejo za sé, šteri so dosta na pauti. V

Redeči prpeu je vogrski produkt, šteroga cejnijo po cejlom svetji - če čūjemo reči »pörkölt, golaž, paprikaš«, nam včasik na pamet pride varaš Kalocsa

šov cerkvenov knjižnicov med Karpatami. Na njeni policaj držijo više 150 gezero knjig, v ednoj njenoj dvorani pa stogi klavir (zongora) Ferenc Liszta.

Mestno središče je puno z lejpimi ramami dūhovnikov pa bogati varašancov, gda pa vō s centra staupimo, vidimo prausne iže ednoga maloga varaša. Kalocsa je trnok erična po svojom redečom prplu, šteroga nutpokažejo v ednom muzeji tō. Eške bole pa poznamo tau krajino po farbastom vōšivanji, štero je gratalo prilūbleno v 1930-i lejta. Ženske so oprvim bogatim lidam za peneze vōšivale lijene pa prčece, po tistom pa so pomalek vōzbrodile svoje minte, farbe pa tehnike. Eške gnesnedén vidimo njino vōšivanje na srajcaj pa prslejkaj, njini motivi pa so namalani na stené varaško-ga panaufa tō.

Turisti v krajini radi gorpoiškejo jezero *Szelidi*, štero je gratalo z ednoga štiri ki-

zmejs pa stali v jezeri, so jim nogé brž pá zdrave gratale. Splača se malo staviti v bližanjoi vesnici *Harta*, gde najdemo v nemškoj domačiji vōpostavljeno poištvo, gvante pa škéri té narodnosti. Prejk v Dunaföldvár pela maust s sausadne vési *Solt*, štero pa poznamo eške po vōsklesani leseni nagrobniakaj na cintori in po više petstau, v zemlau vkopani vinski zamenicaj. Domanji majo šegau praviti, ka je »najslabše vino s krajine kraj Donave eške itak baukše kak najbaukša voda z njé«. Djužno od slovaške vesnice *Dunaegyháza* leko splezdimo na »brejg« in s 124 mejterov nastrgavamo ravénsko panoramo.

Napautimo se zdaj prauti varaši Baja. V vés *Hajós* so v 18. stoletji prišli Nemci, šteri so s svoje rodne krajine s sebov prinesli gotski Marijin kip in s svoje nauve vesnice napravili prilūbleno prauškarsko mesto. Kauli té vési stogi 1200 zamenic, gde na veuki

Motive za čipko s Kiskunhalasa - rastlike in stvarine - si je vōzbrod domanji gimnazijski škonik za malanje Árpád Dékány na začetki 20. stoletja

panova iža, zvūn nji leko gorpoiškemo eške sedem muzejov. Med njimi je najbole erična zbirka čipke, gde leko spoznamo tau tō, kak se go rédi. »Halaško čipko« šivajo z najtenšoga lanenoga cvōrna, zavolo toga je na kile več vrejdnaka kak zlat. Na svetovnoj razstavi v merkanarskom St. Louisi je leta 1904 dobila veuko nagrado, gda se je vkūpmejrila s čipkami z Benetk pa Bruslja.

Če želejmo koštavati dobra vina s pejska, je najbaukše, če se napautimo v *Soltvadkert*. V etom varaši se splača probati figice v eričnoj slašičarni tō, če bi pa nas nogé bolele, je leko namačemo v »vonječom jezeri«. Gda se pelamo vō z mesta, vidimo graubo veuke table grauздja z zamenicami za več gezero hektolitrov vina.

Turizem *Kiskőrösa* pa bole računa na lūbitele poezije: tam je posvejt svetá zagledno sin Márie Hruz in Istvána Petrovicsa, šteroga poznamo

ednom muzeji si leko poglednejo veteranske automobile, tam pa leko pokukivajo v veštav za restavriranje mašinov ranč tak. V »Muzeji poštij« spoznamo zgodovino in dokumente zidanja poti pa mostav, od rimske Jantarske poti (Borostyánkő-út) do gnešnjoga makadama. V bližanjom *Keceli* pa se leko na svoje cajte v sodačiji spominajo tisti, štere briga zgodovina sodačke tehnike.

Napautimo se zdaj prauti tretjoma največšoma varaši Vogrške! Prva kak liki bi prišli v Szeged, pa stanimo malo v mestu *Kiskunmajsa*. Na dvoriški varaškoga muzeja stogi »drejva škonikov«, na liste štere so gorspisali imena vsej tisti, šteri so v varaši najmenje pet lejt včili na ednoj šauli. Lepau bi bilau, če bi pedagogi indrik tō zadobili najmenje telko poštenjá ...

-dm-
foto: mtu.gov.hu in
pixabay.com

TRAUŠTAJ NAS V STRAŠNOM CAJTI BETEGA

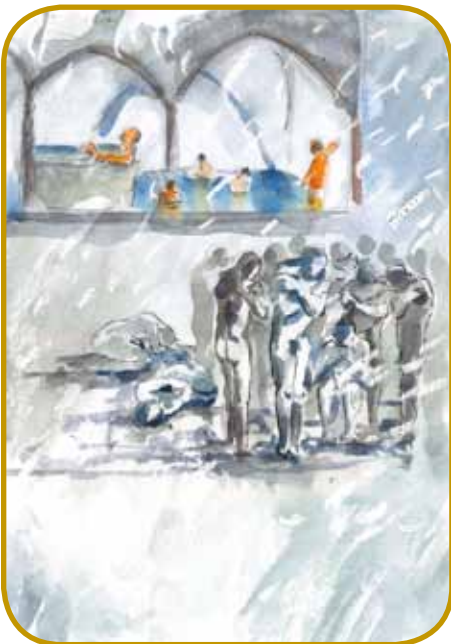
Pred dobrimi petstau lejta-
mi je na svejt pridjaukalo
dejte, štero si je svetništvo
zaslužilo s tejm, ka je brisalo
skuzé vnaugim srmakom pa
betežnikom. Tau je biu **sveti**
Janoš od Boga (Istenes Szent
János), šteroga poznamo
pod imenom »kaudiš z Gra-
nade« tō. Po mesti je odo z
ednim čebrom

na rbtí, s pleč
pa sta ma visali
dvej sklepci, tak
je proso milošči-
no za betežnike
v svoji špitalaj.
Janoš se je nara-
do leta 1495 na
Portugalskom.
Gda je biu star
osem lejt, je vuj-
šo starišam in
odišo z ednim
dühovnikom v
Madrid. Od ža-
losti ma je mrla
mati, oča pa
je staupo med
franciškanske
barate. Mali Ja-
noš je oprvim
grato pastér, te

pa vert nindrik na Španjols-
kom. Čednoma legéni je gaz-
da ponūdo svojo čér za ženo,
de je pa Janoš raj staupo med
sodake. Zaman pa je maše-
ro prauti Francuski, je nej
napravo kariero v sodačiji.
Zavolo toga se je napauto v
Afriko, ka bi pomagó kršče-
nikom v robstvi. Eden pater
pa ma je pravo, ka nikdar ne
grata mantrnik, vej pa pre-
več lūbi sebé.

Čemerén se je spakivo v
Granado, gde ga je edna
predga Janóša Avilskoga tak
prejkvzela, ka se ma je skoro
zmejšalo. Zaprli so ga v no-
rišnico, gde je brž na pamet
vzeu, kak grdau se spravljajo
z betežnikami. Zaman pa so
ma norce talali, je opro svoje
prve špitale, gde so bolnike
vračili lūbeznivo. Pūšpek ma
je dau imé »Janoš od Boga«,
zavolo svojoga svetoga žitka
je zadaubo dosta bogati pri-

jatelov. Stvauro je réd za po-
mauč betežnikom, šteroga
so kisnej zvali »réd smileni
bratov« (irgalmasok rendje).
Gda je sto leta 1550 ednoga
pojbiča vō z vodé rejšiti, je
daubo plūčnico. Mrau je 8.
marciuša, pápa Leon XIII.
ga je v 19. stoletji zglaso za
patronuša vsej betežnikov pa

*Eden od štirideset mantrnikov je v Sebasti odleto
v kaupanco, de je pa včasik mrau, gda je z mrzle
zimé nut na toplo staupo*

pomočnikov v špitalaj.

Edna prva molitev, štero se
dejte navči, je »Angeu boži,
čuvar moj«. Krščeniki vōrje-
mo, ka má vsakši človek an-
gela čuvara, šteroga je poslo
Baug, ka bi ga sprevajo. **Sve-
ta Franciška Rimska (Római**
Szent Franciska) pa je svo-
joga nebeskoga pomočnika
dostakrat vidla tō, angeu gi
je prej pomagó, ka bi spozna-
la svoje hibe. Gda je zgūbila
vōro, je angeu premeno, de
se je pa včasik povrno, gda
se je s cejlím srcom obrnula
prauti Baugi.

Franciška se je naraudila v
Romi leta 1384, spauvednik
materé gi je pomagó rasti v
svetosti. Un gi je dau tanač,
aj bauga svojoga očó in se
oženi pri svoji trinajset lej-
taj. Dobila je bogabojčoga
moža, pa če rejsan je bila
skrbna vertinja pa vrla mati

svojim detetom, je vsikdar
najšla čas za molitev. Rodila
je šest mlajšov, de je pa samo
eden sin vōzraščeni grato.
Gda je tisti tō zbetežūvo, ga je
sama vračila, zmejs pa dobi-
la neozdravilivi beteg.

Tistoga ipa je divdjaló dosta
bojn, v Romi sta morila kūga
pa glad. Franciška pa je v špi-
talaj dale pomagala betežni-
kom, za tau gi je mauč davo
njeni angeu čuvar. Vsikdar
je cejlo svojo sildje raztalala
srmakom. Gda gi je vse sfali-
lo, se je zgaudila čūda: v svo-
joj zamenici je najšla eden
omar, punoga z žitom.

Gda je mrau Franciške mauž,
je zapūstila svoj dom in z dū-
hovnimi čerámi dale poma-
gala srmakom na ulicaj in
betežnikom v špitalaj. Mrla je
9. marciuša 1440, za sveto
so go držali že za časa žitka.

Že v 3. stoletji je bilau vna-
ugo mantrnikov med rimski-
mi sodakami tō. Gda je cesar
Konstantin leta 313 dopūsto
krščanjso vōro, je bilau že
dosta krščenikov v sodačiji.
Drūgi cesar v Konstantinopli,
Licinij pa je začno graubo
naganjati vōrnike. Zapovōdo
je, ka morejo vsi zatagiti Kris-
toša, če škéjo živi ostati.
Zavolo njine vōre so na smrt
osaudili štirideset sodakov
elitne dvanajsete rimske
legije tō, v šteroj je slūžilo
največ moškov iz Armeni-
je (Örményország). Gda je
cesarski poslanik Agrikolaj
prišo k njim spunit zapau-
ved, je štirideset sodakov
bativno vōstaupilo z réda
in pripoznalo, ka se zavolo
nikšoga štrafa ne obrné kraj
od Jezoša.

Mantrništvo so pretpeli v
varaši Sebast, šteri leži gnes
na Tōrskom. Oprvim jim je
poslanik obečavo dobre slūž-
be pa peneze, de so ga pa nej
poslūšali. Zatok je je ličiu v
vauzo, te pa za nji vōzbrodo
strašanjso smrt. V Armeni-
ji je eške v marciuši grauba
zima, zatok so sodake osau-

dili, aj pomalek zmrznejo.
Kraj so jim vzeli cejli gvant in
je postavili na ledeni ribnik.
Peklensko mrzlo je bilau,
vōter je tō fudo. Pauleg je sta-
la kaupanca s toplov vodaup
za tiste, šteri bi si prebrodili.
Gda je eden sodak odleto nut
na toplo, je na njegvo mesto
včasik staupo eden drūgi,

*Gnauk je v Granadi v špitalaj vōvdaro odjen,
Janoš od Bogá pa je prileto v gorečo zidino in
vōrejšo vnaugo betežnikov*

tak je bilau mantrnikov vsik-
dar štirideset.

Na drūgi zranek so jim živim
strli roké pa nogé, je žežga-
li, njini pepeu pa strausili v
potok. Tak so je nej mogli –
po njinom želenji – vkūper
pokopati, svetek **štirideset**
**mantrnikov s Sebaste (sze-
basztei negyven vértanú)** pa
eške gnesdén drži Cerkev *10.*
marciuša. V Sloveniji radi
gučijo: »Če je na dén štiri-
deset mantrnikov vrejmen
nej lejpo, štirideset dni grdo
ostane tō.«

»Moja vōrna žena, štero sem
v istini lūbo, od srcá se ti za-
valim, ka si mi davala dobre
tanače, gda sem biu čemerén
in si me včila smilenosti,« je
na svojoj smrtnoj posteli velo
nemški kraj Henrik I. svojoj
ženej **svetoj Matildi (Szent**
Matild).

Ta kralica se je naraudila

kauli leta 895 na Saškom.
Bila je dekla s preveč trdov
glavaup, štero gi je pomaga-
la obladati stara mati opat-
kinja. Saški vojvoda Henrik
– šteri je te že dovec biu – je
Matildo zagledno leta 909,
gda je molila v ednom klaušt-
ri. Včasik go je proso za ro-
kau, dekla pa je nutprivolila.

Cejli šestdvaj-
sti lejt zakona
je bila »dobri
dū« držine in
pomagala svo-
joma možej, ka
je grato nemški
krau. Za svojo
pamet pa krep-
ko volau je valo
davala Baugi,
samo malo lūdi
pa je znalo, ka je
mila po srcejt tō.
Leta 936 je zatis-
nila očí možej
Henriki in eške
dvatrestí lejt
živejla kak do-
vica. Njeni prvi
sin Oton je gra-
to nauvi krau,
una pa je bole

lūbila drūgoga sina Henrika.
Donk pa sta teva dva pojba
vkūperstaupila in otaužila
svojo mater, ka prej krajsiple
držinsko imanje. Matilda je
rejsan dosta grūnta pa penez
erbalá, s šteroga pa je rada
davala Cerkvi. Za en malo
je badva siná donk najšla
zdrava pamet in sta prosila
mater, aj jima odpisti.

Pred smrtjov je Matilda ži-
vejla v klauštři, šteroga je
dala zozidati vkūper s svojim
pokojnim možaum. Tam je
mrla *14. marciuša*, pokop-
pali so go pauleg Henrika.
Na kejpaj go vidimo v krales-
kom gvanti, v ednoj rokej
drži cerkev, v drūgoj pa po-
saudó, s štere miloščino tala.
(Rejč »matilda« nūcajo Slo-
venci za smrt: »Po starca je
prišla matilda.«)

-dm-

ilustraciji:

Szilveszter Bartkó

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

**OD 12. MARCA
DO 18. MARCA**

PETEK, 12.03.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.10 Ugri-znimo znanost, oddaja o znanosti, 10.35 TV-izložba, 10.50 Strasti, TV-nadaljevanka, 11.25 Vem!, kviz, 12.00 Sloveni-ja - 30: Gospodarski izzivi za naslednjih 30 let, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (II.): Počasni ples, ameriška nadaljevanka, 14.25 TV-izložba, 14.40 Prisluhnimo tišini: Poklon mamam, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.55 TV-izložba, 15.10 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.55 Danin dinosvet, kanadska otroška nanizanka, 16.15 Holly Hobbie, kanadska mladinska nadaljevanka, 16.40 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Alpe-Donava-Jadran, 17.55 Duhovni utrip, 18.10 Bacek Jon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 V petek zvečer, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Vsi drugi se imenujejo Ali, nemški film, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.10 Napovedujemo

PETEK, 12.03.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 8.50 Videotrak, 10.05 Dobro jutro, 12.55 Alpski magazin, 13.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (Ž), 1. vožnja, 14.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.20 Baron iz province: Žiga Zois, začetnik razsvetljenstva na Slovenskem, dokumentarni film, 16.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (Ž), 2. vožnja, 17.40 Rokomet - kvalifikacije za OI, Alžirija: Slovenija, 19.15 Biatlon - svetovni pokal: sprint (Ž), 20.25 Potres, norveški film, 22.10 Zadnja beseda!, 22.55 Mesojedec pred odločitvijo, francoska dokumentarna oddaja, 23.55 Šport, 1.30 Videotrak

SOBOTA, 13.03.2021, I. spored TVS

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.30 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 10.45 Osvežilna fronta, oddaja za mladostnike, 11.15 TV-izložba, 11.40 Slovenija - 30: Naslednjih 30 let, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.05 Mestne promenade: Škofja Loka, dokumentarna serija, 14.30 Prisluhnimo tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.45 TV-izložba, 15.05 Črne solze morja - smrtonosna zapuščina ladijskih razbitin, nemška dokumentarna oddaja, 15.55 Na sončni strani, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Ambienti, 17.45 Zadnja beseda! 18.35 Ozare, 18.40 Vrtne prigode, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz, 20.55 Kaj dogaja? 21.25 Tanek led, koproducijska nadaljevanka, 22.15 Poročila, Šport, Vreme, 22.40 Osebna vojna, angleško-ameriški film, 0.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.55 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 1.50 Napovedujemo

SOBOTA, 13.03.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 5.20 Videotrak, 6.15 Pričevalci: dr. Ernest Petrič, 9.05 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 1. vožnja, 10.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal, slalom (Ž), 1. vožnja, 12.05 Alpsko smučanje - svetovni pokal, veleslalom (M), 2. vožnja, 13.40 Alpsko smučanje - svetovni pokal, slalom (Ž), 2. vožnja, 14.40 Biatlon - svetovni pokal: zaledovalna tekma (M), 15.30 Rokomet - kvalifikacije za OI, Nemčija: Slovenija, 17.25 Biatlon - svetovni pokal: zaledovalna tekma (Ž), 18.25 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski tek, 10 km (Ž), skupinski start, 19.10 Avtomobilnost, 20.05 Borg in McEnroe, koproducijski film, 21.55 Zvezdana, 22.55 Gal Gjurin - Moč jeseni, koncert, 0.20 Šport, 1.50 Videotrak, 2.50 Info kanal

NEDELJA, 14.03.2021, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 9.30 Danin dinosvet: Dinozavrski tekme - Dinozavrski rolkar, kanadska otroška nanizanka, 10.00 Evangeličansko bogoslužje, 11.00 TV-izložba, 11.15 Ozare, 11.20 Obzorja duha, 11.55 Ljudje in zemlja, 12.45 Zelena generacija/Young Village Folk, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 V petek zvečer, 14.40 Na lepše, 15.10 Bille, latvijski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Šola za pošasti, risanka, 18.50 Fr-fra in Cufek: Kostumi za maškarado, risanka, 18.57 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Genialna prijateljica (II.), italijanska nadaljevanka, 21.10 Intervju, 22.00 Poročila, Šport, Vreme, 22.25 Vmesni čas, dokumentarni film, 23.15 C. Debussy: Morje, Simfoniki RTV Slovenija, 23.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.20 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.15 Napovedujemo

NEDELJA, 14.03.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 5.30 Videotrak, 6.10 Duhovni utrip, 6.25 Koda, 7.00 Ugri-znimo znanost, oddaja o znanosti, 7.25 Glas-bena matineja, 7.50 Življenje na strehi sveta, potopis, 9.05 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (M), 1. vožnja, 10.25 Biatlon - svetovni pokal: mešane štafete, 11.30 Ambienti, 12.05 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (M), 2. vožnja, 13.40 Biatlon - svetovni pokal: mešane štafete dvojic, 14.45 Nogomet - državno prvenstvo, Mura: Maribor, 26. kolo, 17.15 Slove-ne's, dokumentarni feljton, 18.10 Rokomet - kvalifikacije za OI, Slovenija: Švedska, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Odnos z naravo - povezanost človeka in narave, avstrijska dokumentarna oddaja, 20.55 Amy, britanski dokumentarni film, 23.00 Zvezdana, 23.55 Vikend paket, 1.20 Kaj dogaja?, 1.45 Šport, 2.55 Videotrak, 3.35 Info kanal

PONEDELJEK, 15.03.2021, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Obzorja duha, 10.40 TV-izložba, 11.00 Strasti, TV-nadaljevanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Intervju, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (II.): Jules in Joel, ameriška nadaljevanka, 14.20 TV-izložba, 14.40 S-prehodi: Naši možgani - dr. Uroš Marušič, 15.10 Rojak, 15.25 Dober dan, Koroška, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Mestne promenade: Maribor, dokumentarna serija, 17.55 Na kratko: Socialna mobilnost, 18.05 Nejko, risanka, 18.10 Simon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, 9.45 Videotrak, 10.40 Dobro jutro, 13.25 Prisluhnimo tišini: Poklon mamam, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.00 Tihotapci identitete, dokumentarni film, 14.50 Na lepše, 15.35 Zadnja beseda!, 16.40 Ljudje in zemlja, 17.30 Zelena generacija/Young Village Folk, 18.00 Kraški kamnolomi, dokumentarni film, 19.00 Nogomet - evropska liga, 19.30 Videotrak, 20.00 Življenje na strehi sveta: Življenje v preriji, potopis, 21.00 Dediščina Evrope: Aktivisti, finska nadaljevanka, 21.55 Južna Afrika - konec sanj Nelsona Mandele?, francoska dokumentarna oddaja, 22.55 Trst je naš!, kratki igrani film AGRFT, 23.35 Šport, 1.05 Videotrak, 2.00 Info kanal

TOREK, 16.03.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Poda-podobe, 10.35 TV-izložba, 10.50 Strasti, TV-nadaljevanka, 11.25 Vem!, kviz, 11.55 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, 13.30 Vreme, 13.35 Severna obzorja (III.): Živahna pot do ljubezni, ameriška nadaljevanka, 14.25 TV-izložba, 14.40 Duhovni utrip, 15.00 TV-izložba, 15.15 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 15.50 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Koda, 18.00 Kalimero, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Bolnišnica dobre karme (I.), britanska nadaljevanka, 20.55 Spolnost, revolucija in islam, norveška do-

kumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Pričevalci: dr. Ernest Petrič, 1.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.10 Napovedujemo

TOREK, 16.03.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.45 Videotrak, 10.40 Dobro jutro, 13.30 Alpe-Donava-Jadran, 14.10 Avtomobilnost, 14.45 Šamanka Branka, dokumentarni portret, 15.50 Kaj dogaja?, 16.40 Joker, kviz, 17.50 Nočemo belega kruha, dokumentarni film, 18.55 Videotrak, 20.00 Rešite Amazonijo: deževni gozd gori, nemška dokumentarna oddaja, 21.00 Jaz sem Gilda, argentinski biografski film, 23.00 Kaj govoriš? = So vakeres?, 23.20 Šport, 0.50 Videotrak, 1.50 Info kanal

SREDA, 17.03.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Koda, 10.35 TV-izložba, 10.50 Strasti, TV-nadaljevanka, 11.25 Vem!, kviz, 11.55 Studio City, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (III.): Samo ti, ameriška nadaljevanka, 14.25 TV-izložba, 14.40 Osmi dan, 15.15 Rojaki, 15.30 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 16.00 TV-izložba, 16.15 Male sive celice, kviz, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Varuhi narave, dokumentarna oddaja, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale: Anton Trstenjak: Hoja za človekom, 18.00 Zmedi gre v Zakajzato, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Sreča v jeseni, danski film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Sveto in svet, 23.50 Varuhi narave, dokumentarna oddaja, 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.45 Napovedujemo

SREDA, 17.03.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 7.00 Videotrak, 7.50 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 8.20 Evangeličansko bogoslužje, 9.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: smuk (M), 10.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: smuk (Ž), 12.05 Dobro jutro, 14.40 Ambienti, 15.25 Vikend paket, 17.00 Alpsko smučanje - svetovni pokal: smuk (M), 17.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: smuk (Ž), 18.50 Videotrak, 19.50 Žrebanje Lota, 20.05 Zveneči gozd, estonski glasbeni dokumentarni film, 21.10 Moje mnenje, 22.00 Umori na podežlju (XX): Dokler naju smrt ne loči, britanska nanizanka, 23.45 Šport, 1.15 Videotrak, 2.15 Info kanal

ČETRTEK, 18.03.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.10 Varuhi narave, dokumentarna oddaja, 10.35 TV-izložba, 10.50 Strasti, TV-nadaljevanka, 11.25 Vem!, kviz, 12.00 Moje mnenje, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (III.): Oj, divjina, ameriška nadaljevanka, 14.20 TV-izložba, 14.40 Slovenci v Italiji, 15.05 Brez meja - Határtalan, 15.40 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugri-znimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko, 18.00 Dinotačke, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 EkstraVisor, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.30 Aktivisti, finska nadaljevanka, 0.40 Ugri-znimo znanost, oddaja o znanosti, 1.05 Dnevnik Slovencev v Italij, 1.30 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.25 Napovedujemo

ČETRTEK, 18.03.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 8.00 Videotrak, 9.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: superveleslalom (Ž), 10.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: superveleslalom (M), 12.15 Dobro jutro, 14.50 Sveto in svet, 15.55 V petek zvečer, 17.35 Alpsko smučanje - svetovni pokal: superveleslalom (Ž), 18.15 Alpsko smučanje - svetovni pokal: superveleslalom (M), 18.50 Videotrak, 20.00 Avtomobilnost, 20.55 Nogomet - evropska liga: osmina finala 2. tekma, 22.50 Ambienti, 23.30 Nogomet - evropska liga: vrhunec osmine finala, 0.00 Slovenska jazz scena, 0.55 Videotrak, 1.55 Info kanal

Slovenska zveza lepau zové
vsakšoga
k sodelovanju na razpisi

PRIPRAVLANJE NA VÜZEN

Čakamo, ka nam pošlete kejpe (fotografije) o tom,
kakšne vüzenske okrase (dekoracije) ste napravili doma
na dvera, stejno, sto, v okno ali pred kučo.
Dekoracije aj baudejo pripravlene z rokami (ročno),
ideje pa naj se vežejo na vüzenske svetke.

Fotografije o okrasaj čakamo do 23. marca 2021, leko je
pošlete po elektronski pošti:
biserka.bajzek@gmail.com, nikoletta.vajda@gmail.com
ali pa na naš poštni naslov:
Zveza Slovencev na Madžarskem
9970 Szentgotthárd, Gárdonyi ulica 1

Najboljše dekoracije mo nagradili s praktičnimi nagradami.
Vaša dela bomo objavili na spletni in facebook strani Zveze Slovencev na Madžarskem.

A
Magyarországi Szlovének
Szövetsége
pályázatot hirdet

HÚSVÉTVÁRÓ

címmel

Várjuk a saját kezűleg és saját ötlet alapján készített
húsvéti dekorációk fotóit,
melyek lehetnek ajtó, asztali, fali és kerti díszek.

A dekorációk fotóit 2021. március 23-ig várjuk a következő email címre:
biserka.bajzek@gmail.com, nikoletta.vajda@gmail.com
vagy postai címünkre: MSZSZ 9970 Szentgotthárd, Gárdonyi út 1.

A legjobb alkotásokat díjazni fogjuk.
A beküldött fotókat megjelentetjük a Magyarországi Szlovének Szövetsége
honlapján és facebook oldalán.

Prometna sredstva

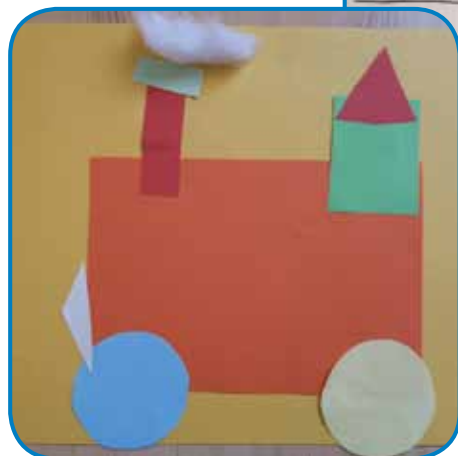
V vrtcih smo opazovali pro-
met in poimenovali različna
prevozna sredstva v slovens-
kem jeziku: avto, avtobus,
kolo, motorno kolo, kamion,
vlak, ladja, letalo, raketa, ga-
silski in policijski avto. Rajali

Boróka Császár, 6 let, vrtec Sakalovci

Júlia Simon, 6 let, vrtec Sakalovci

Ákos Simon, 5 let, vrtec Sakalovci

smo ob rajalni igri Mi se z vlakom peljemo in pes-
mici Plesni vlak. Poudarek je bil na gibanju, saj
smo z gibanjem ponazorili prometna sredstva,
igrali smo se igro Semafor in ponovili barve. Na-
učili smo se novo pesmico Moj rdeči avto.

Vzgojiteljica asistentka:
Romana Trafela

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna
slovenska samouprava, Urad
predsednika vlade, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na
Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno
2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR.
Za ostale države 52 EUR ali
52 USD.
Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000.
SWIFT koda: OTPVHUHB